

Stuurgroep Nationaal Landschap Groene Hart

Aanpak voor een mooi én vitaal
Groene Hart 2013-2015

De kern

Niet voor niets een Nationaal Landschap

Het Groene Hart met zijn veenweiden, open water, steden en dorpen is een prachtig gebied van (inter-) nationale allure; niet voor niets is het één van onze 20 Nationale Landschappen. Door zijn ligging tussen de steden van de Randstad levert het Groene Hart een belangrijke bijdrage aan het woon- en vestigingsklimaat in West-Nederland.

De Stuurgroep (v.l.n.r.): Bart Krol - gedeputeerde provincie Utrecht, Jaap Bond - gedeputeerde provincie Noord-Holland, Patrick Poelmann - dijkgraaf hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Han Weber - gedeputeerde provincie Zuid-Holland en voorzitter van de Stuurgroep, Christiaan van der Kamp - burgemeester gemeente Bodegraven Reeuwijk, Kees van Velzen - wethouder gemeente Alphen aan den Rijn.

Behoud van waarden

Eén ding is zeker, het Groene Hart verandert; of dat nu komt door economische ontwikkelingen, door veranderingen in de bevolkingssamenstelling, of door bijvoorbeeld bodemdaling. De Stuurgroep zet zich in om die veranderingen zo te begeleiden dat de hoge gebruikswaarde van het gebied behouden blijft. Bij de hoge gebruikswaarde gaat het om: de kwaliteit van het landschap, het open en groene karakter, een gebied dat aantrekkelijk is om te bezoeken, om in te wonen en te werken.

Stilstand is achteruitgang

De demografische ontwikkelingen, de concurrentiepositie van de landbouw en de stijgende kosten van het waterbeheer vragen om een actieve aanpak. Ook de kansen die er liggen, onder andere op het gebied van recreatie en het woon- en vestigingsklimaat, vragen om actie. In de visie van de Stuurgroep betekent stilstand in het Groene Hart nadrukkelijk achteruitgang.

Geloof in samenwerking

1600 bedrijven, vele maatschappelijke organisaties, circa 50 gemeenten, 5 waterschappen en 3 provincies zijn allemaal dagelijks actief in het Groene Hart. De Stuurgroep is er van overtuigd dat we door goede samenwerking de toekomst van het Groene Hart als uniek gebied in de Randstad zeker kunnen stellen.

Eenheid in diversiteit

Het Groene Hart kent een enorme diversiteit. Dat is een belangrijke kwaliteit van het gebied. Ontwikkelingen vinden logischerwijs vaak plaats op regionaal of lokaal niveau. Op dat niveau ontstaat de energie om te komen tot vernieuwing. De verschillende delen van het Groene Hart vinden elkaar in het gezamenlijk belang om de rol van het gebied als groen hart van de Randstad te versterken.

Stuurgroep

De Stuurgroep voelt zich verantwoordelijk voor de toekomst van het Groene Hart als geheel. Zij volgt de ontwikkelingen en ondersteunt die waar nodig. Initiëren, versterken en versnellen zijn daarbij kernbegrippen. Samenwerking is de sleutel. Daar past een Stuurgroep bij, waarin de verantwoordelijke overheden (waterschappen, provincies en gemeenten) vertegenwoordigd zijn. Daar past ook een aanpak bij die uitgaat van het ondersteunen van initiatieven van partners in het gebied; 'bottom up', daar waar de energie zit.

Focus op drie thema's

De Stuurgroep geeft prioriteit aan het ondersteunen van ontwikkelingen op drie thema's:

- **Kansen voor Recreatie en Toerisme.** Het vergroten van de aantrekkingskracht van het Groene Hart als gebied voor recreatie en toerisme, inclusief promotie daarvan.
- **Ontwikkelen met Groene Hart Kwaliteit.** Een ruimtelijke en economische ontwikkeling die bijdraagt aan de kracht van het Groene Hart als woon- en werkgebied met unieke landschappelijke kwaliteiten.
- **Water, Bodem en Gebruik.** De realisatie van duurzaam water- en bodembeheer in het veenweidegebied met perspectief voor landbouw en natuur.

De Aanpak

De Stuurgroep richt zich in de komende drie jaar op de volgende twee taken:

- Het voeren van de **regie** op de ontwikkeling van het Nationaal Landschap Groene Hart.
- Het **initiëren, versterken en versnellen** van concrete initiatieven en projecten

Regie

De Stuurgroep voert de regie op de ontwikkeling van het Nationaal Landschap Groene Hart door de volgende activiteiten te ontplooiën:

- Uitzetten van het toekomstperspectief op drie voor de ontwikkeling van het Groene Hart cruciale thema's: Kansen voor Recreatie en Toerisme, Ontwikkelen met Groene Hart Kwaliteit en Water, Bodem en Gebruik.
- Bewaken van de samenhang tussen de ontwikkelingen op deze thema's.
- Zicht houden op de wijze waarop het Groene Hart zich ontwikkelt (monitoring).
- De dialoog onderhouden met de partijen die belang hebben bij de ontwikkeling van het Groene Hart.

Initiëren, versterken en versnellen

De Stuurgroep zet zich actief in voor nieuwe initiatieven en bestaande projecten die passen binnen het toekomstperspectief. Daartoe zijn binnen de Stuurgroep drie duo's gevormd, één voor elk van de drie thema's. Deze duo's verlenen waar nodig steun in het bestuurlijke netwerk, treden in sommige gevallen als trekker op en maken gebruik van de capaciteit van het Programmabureau Groene Hart om projecten procesmatig te ondersteunen. Per thema wordt onderscheid gemaakt in kernprojecten en voorbeeldprojecten.

Kernprojecten

Per thema worden drie of vier van deze projecten geselecteerd. Het duo voelt zich verantwoordelijk voor het bereiken van resultaten op deze projecten. Zij stellen zich actief op in het bestuurlijk netwerk rond het

project. Het programmabureau pakt een proactieve rol als het gaat om ondersteuning. De voortgang van de kernprojecten is ook onderwerp van de monitoring.

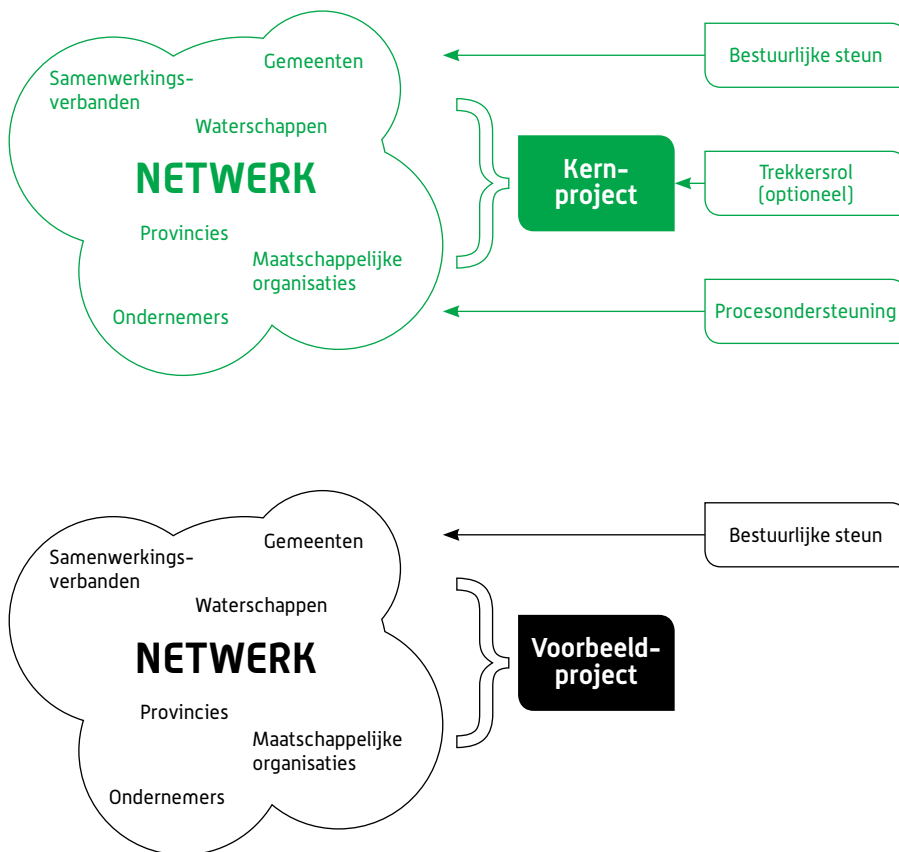
Voorbeeldprojecten

Dit zijn projecten, van partners in het gebied, die goed passen binnen het toekomstperspectief van één of meerdere thema's. Het duo biedt bestuurlijke steun (verbinden) en beveelt de steunprojecten aan in het netwerk (enthousiasmeren). De verantwoordelijkheid voor alle aspecten van de voorbeeldprojecten blijft bij de indieners van een project. Of het duo een project aanmerkt als voorbeeld-

project hangt af van de mate waarin het project van belang is voor de ontwikkeling van het Groene Hart.

Programmabureau Groene Hart

Het programmabureau Groene Hart is de werkorganisatie van de Stuurgroep. De medewerkers van het programmabureau ondersteunen de kernprojecten en adviseren de bestuurlijke duo's over de voorbeeldprojecten. Het programmabureau is ook verantwoordelijk voor de monitoring van ontwikkelingen in het Groene Hart en van de voortgang van projecten van de Stuurgroep.

Kansen voor Recreatie en Toerisme

Toekomstperspectief

De Stuurgroep ziet de toekomst van het Nationaal Landschap Groene Hart op recreatief gebied als volgt: een aantrekkelijk metropolitaan landschap dat intensief gebruikt wordt door de ruim zeven miljoen recreanten en toeristen uit de Randstad. Er liggen uitstekende wandel-, fiets- en vaarwerken. De verbindingen met de grote steden zijn geoptimaliseerd. Het aanbod aan voorzieningen is het hele jaar interessant, gevarieerd en concurrerend. Duurzaamheid staat centraal bij ontwikkeling. Binnen dit kader krijgen initiatiefnemers de kans om publiekstrekking te ontwikkelen. In toenemende mate is het mogelijk meerdere dagen in het Groene Hart te verblijven.

Kernproject: Ontwikkelingskansenkaart

De Stuurgroep stelt zich tot doel om samen met maatschappelijke organisaties, ondernemers en overheden een ontwikkelingskansenkaart op te stellen. Op deze kaart staat waar mogelijkheden zijn voor publiektrekking en evenementen om de beleefingsrecreatie een impuls te geven en waar hoogwaardige recreatieaccommodatie mogelijk is. De kaart geeft ondernemers duidelijkheid over de mogelijkheden.

2013: uitwerking project, 2014: opstellen ontwikkelingskansenkaart, 2015: monitoring.

Kernproject: Waterrecreatie

De Stuurgroep neemt met haar kernproject waterrecreatie de regierol op zich. Alle lopende initiatieven worden in samenhang gezien en aangejaagd. Het project is erop gericht om bestuurlijke knelpunten op te lossen en tegelijkertijd het initiatief bij partijen in het gebied te laten. Het programma waterrecreatie in het Groene Hart is in uitvoering. Er zijn 10 projecten benoemd waaraan reeds wordt gewerkt. Betrokken partijen zijn overheden, ondernemers en maatschappelijke organisaties op het gebied van recreatie en toerisme.

2013-2015 voortzetting van het project volgens het uitvoeringsprogramma Waterrecreatie.

Kernproject: Ontwikkeling Oude Rijn

De Oude Rijn tussen Katwijk en Utrecht is niet alleen vaarverbinding maar ook de grens van het Romeinse Rijk. Er liggen veel kansen om dit gebied te ontwikkelen: vaarverbindingen met het Hollands-Utrechtse Plasengebied en de Hollandse IJssel, de ontwikkeling van jachthavens, fiets- en wandelroutes, het benutten van de cultuurhistorie en het creëren van een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat. Doel van dit project is het aanbrengen van samenhang in nieuwe en bestaande recreatieve ontwikkelingen in gebieden direct aan of verbonden met de Oude Rijn.

Betrokken partijen zijn ondernemers, maatschappelijke organisaties en overheden in de zone rond de Oude Rijn.

2013: uitwerken programmaplan, 2014-2015: uitvoering programmaplan.

Kernproject: Promotie

20 gemeenten, samen 60% van het Groene Hart, en de drie provincies werken samen aan de voortzetting van de Groene Hart promotie die door de provincies vanaf 2007 is opgezet. Centraal in de promotie staan de succesvolle website www.groenehart.nl, online campagnes, het evenement 'de maand van het Groene Hart' en de ontwikkeling en certificering van streekproducten. Belangrijkste doelgroep: de zeven miljoen inwoners van de randstad. Doel van dit project is het oprichten van een nieuwe, door alle partners gedragen promotieorganisatie.

2013: oprichting en opstart promotieorganisatie, 2014-2015 uitbouw promotieactiviteiten.

Kees van Velzen - wethouder gemeente Alphen aan den Rijn en Jaap Bond - gedeputeerde provincie Noord-Holland, vormen samen het bestuurlijk duo voor het thema **Kansen voor Recreatie en Toerisme**.

Ontwikkelen met Groene Hart Kwaliteit

Toekomstperspectief

Het Groene Hart kent een eigen vitaliteit en kracht en kent ook een grote verscheidenheid. Leidend bij de gezamenlijke ontwikkeling is de toevoeging van Groene Hartkwaliteit. Met Groene Hart kwaliteit bedoeld de Stuurgroep: het duurzaam verenigen van de hoge kwaliteit van het landschap met een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat. De kwaliteit van het landschap wordt daarbij afgemeten aan haar kernkwaliteiten: landschappelijke diversiteit, veenweidekarakter, openheid en rust & stilte. Het Groene Hart ontwikkelt zich in de visie van de Stuurgroep als de rijk geschakeerde en zeer gewaardeerde tegenhanger van het stedelijk deel van de Randstad. Een waardig Groen(e) Hart.

Kernproject: Groenstructuur met Groene Hart Kwaliteit

Specifiek voor het Groene Hart is het regionale karakter en unieke identiteit van de provincie-overstijgende landschapstypen, natuurdoelen en sectorale functies. Er wordt nu al functiemenging toegepast, maar de inpassing kan beter. Daarmee wordt de belevingswaarde, het unieke landschappelijke karakter en de natuurwaarde versterkt. Doel van dit project is het selecteren en actief ondersteunen van minimaal twee projecten die aansluiten op deze ambitie.

2013: selectie van projecten, 2013-2015: verlenen van bestuurlijke en procesmatige steun.

Kernproject: Van oude bedrijven-terreinen naar nieuwe werkterreinen

De bestaande bedrijvigheid, is de kurk waarop de economie in moeilijke tijden drijft. Het MKB speelt daarbij een belangrijke rol. Versterking van de gebruikswaarde, de belevingswaarde en toekomstwaarde van bestaande bedrijventerreinen, werkt waardeverhogend. Doel van dit project is het selecteren en actief ondersteunen van minimaal twee projecten die aansluiten op deze ambitie.

2013: selectie van projecten, 2013-2015: verlenen van bestuurlijke en procesmatige steun.

Kernproject: Instrumenten voor Groene Hart Kwaliteit

De Stuurgroep hecht aan een breed gedragen instrumentarium voor de bevordering van de ruimtelijke kwaliteit in het Groene Hart. In de afgelopen jaren zijn daarvoor de volgende instrumenten beschikbaar gekomen: kwaliteitsateliers, kwaliteitsteam en de kwaliteitsatlas. Op basis van een grondige evaluatie wordt duidelijk welke, nieuwe en of bestaande instrumenten in de komende periode worden ingezet.

2013: evaluatie, 2014: uitrol nieuwe aanpak.

Een Voorbeeldproject: Green Businessclub Groene Hart

Dit is een initiatief van ondernemers en maatschappelijke organisaties. Gezamenlijk ondersteunen zij projecten op het snijvlak van duurzame ontwikkeling en ondernemerschap. Kijk voor meer informatie op www.greenbusinessclub.nl.

Bart Krol - gedeputeerde provincie Utrecht en Christiaan van der Kamp - burgemeester gemeente Bodegraven Reeuwijk, vormen samen het bestuurlijk duo voor het thema **Ontwikkelen met Groene Hart Kwaliteit**.

Water, Bodem en Gebruik

Toekomstperspectief

Het veenweidenlandschap van het Groene Hart gaat onvermijdelijk veranderen. Dat komt door toenemende hoogteverschillen als gevolg van bodemdaling, of juist door maatregelen bedoeld om die daling tegen te gaan. Maar ook klimaatverandering, ontwikkelingen in het waterbeheer en nieuwe landbouwmethoden zijn factoren die het aanzien van het landschap beïnvloeden. De Stuurgroep stelt zich tot doel de aanpassing van het veenweidenlandschap zo te begeleiden dat het ook op de lange termijn herkenbaar blijft en zijn landschappelijke, ecologische en recreatieve waarde houdt of verder ontwikkelt, met toekomstperspectief voor boeren en burgers en tegen aanvaardbare maatschappelijke kosten. We zullen de innovatieve oplossingen die dat vraagt stimuleren en de benodigde keuzes maken. De landbouw blijft de belangrijkste beheerder van het landschap en krijgt ruimte voor duurzame ontwikkeling.

Kernproject: Ruimte voor innovatie

Innovaties lopen haast per definitie tegen wet- en regelgeving aan. Doel van dit project is het stimuleren van innovatie in het veenweidengebied door afspraken te maken over versnelde procedures voor experimenten met innovaties die bijdragen aan duurzaamheid in het veenweidengebied. In eerste instantie ligt de focus op het sluiten van een 'deal' voor het Veenweiden Innovatiecentrum (VIC) in Zegveld. Gemeente Woerden, Provincie Utrecht, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en het Ministerie van I&M zijn of worden hierbij betrokken.

In 2013 sluiten van de eerste deal, 2014 en 2015 uitvoering, monitoring en evaluatie.

Kernproject: Toekomstverkenning Bodemdalingsgevoelig Gebied

Bodemdaling vraagt om een genuanceerd standpunt. Doel van dit project is het formuleren van een gedragen beleid ten aanzien van de gevolgen van bodemdaling, gebaseerd op een lange termijn toekomstbeeld. Het maken van keuzes wordt voorbereid door het uitvoeren van onderzoek o.a. naar de snelheid van bodemdaling, de fysieke effecten en de kosten en baten. Op basis hiervan kunnen overheden, gebruikers en andere belanghebbenden in gesprek over de toekomst van het Veenweidengebied.

2013-2014: onderzoek en voorbereiding keuzeproces, 2015: start keuzeproces.

Kernproject: Sturen met Water

De grondwaterstand in de veenweiden is een belangrijke factor voor zowel landbouw, waterkwaliteit, waterkwantiteit, ecologie en emissies van broeikasgassen. Het Veenweiden Innovatiecentrum (VIC) Zegveld werkt aan een systeeminnovatie gericht op actief grondwaterbeheer door de agrarische gebruiker, waarmee op meerdere van deze aspecten winst te boeken is. Het kernproject Sturen met Water is gericht op de bestuurlijke vraagstukken die verbonden zijn met deze aanpak: 'hoe worden de taken en verantwoordelijkheden en de kosten en baten goed verdeeld'. Betrokken partijen zijn o.a. vertegenwoordigende organisaties van de agrarische gebruikers, provincies, waterschappen, en het VIC.

2013: start eerste experiment, 2015: helder beeld van technische en bestuurlijke haalbaarheid.

Een Voorbeeldproject: Systeeminnovatie

De provincie Zuid Holland heeft geld gereserveerd voor systeeminnovatie in de landbouw. Om dit programma te versterken gaat zij op zoek naar krachtenbundeling door het koppelen van financieringsstromen van andere overheden.

Han Weber - gedeputeerde provincie Zuid-Holland en Patrick Poelmann - dijkgraaf hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, vormen samen het bestuurlijk duo voor het thema **Water, Bodem en Gebruik**.

Colofon

Deze brochure is opgesteld onder verantwoordelijkheid van de Stuurgroep Nationaal Landschap Groene Hart. Voor vragen over de inhoud kunt u terecht bij het Programmabureau Groene Hart, de werkorganisatie van de Stuurgroep: secretariaatgroenehart@provincie-utrecht.nl / 030 - 258 2431

Meer informatie over de Stuurgroep Nationaal Landschap Groene Hart en het programmabureau Groene Hart vindt u op de website www.stuurgroepgroenehart.nl

19 juni 2013